

บทที่ 6

สรุป และเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษานี้พบว่า อุตสาหกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอำเภอเมืองสมุทรปราการ ซึ่งอุตสาหกรรมเข้ามามีบทบาทต่ออำเภอเมืองสมุทรปราการได้เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้สมุทรปราการ เป็นพื้นที่รับการขยายตัวของอุตสาหกรรมจากกรุงเทพมหานคร เพราะอำเภอเมืองสมุทรปราการมีความสัมพันธ์กับกรุงเทพมหานครอย่างแน่นแฟ้นมาโดยตลอด ทำให้มีความเจริญต่อเนื่องกับกรุงเทพฯ และด้วยเหตุที่การพัฒนาประเทศมุ่งพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจให้เป็นแบบอุตสาหกรรมเป็นสิ่งสำคัญ อุตสาหกรรมจึงทวีความสำคัญขึ้นในประเทศไทย การลงทุนอุตสาหกรรมจากทั้งภายในและต่างประเทศมุ่งลงทุนในกรุงเทพมหานครเป็นสิ่งสำคัญ เพราะกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางของความเจริญทุกด้าน เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ พาณิชยกรรม และบริการ ดังนั้นอุตสาหกรรมในระยะแรกมีถึง 80% ที่อยู่ในกรุงเทพฯ ทำให้กรุงเทพมหานครมีความเจริญเหนือพื้นที่อื่น เพราะอุตสาหกรรมมีผลตอบแทนสูง มีความต้องการวัตถุดิบจากผลผลิตเกษตรและที่ไม่ใช่เกษตร ทำให้เกิดการขยายตัวทั้งในการผลิตทางเกษตร การจ้างแรงงาน การค้า และบริการ แต่ขณะเดียวกันอุตสาหกรรมก็ดึงดูดให้เกิดการอพยพเข้าของประชากรจำนวนมากจากที่ต่าง ๆ และก่อให้เกิดปัญหาสถานะแวดล้อมและปัญหาสังคมนานาประการ ดังนั้นการวางผังนครหลวงที่ดี หรือการวางแผนพัฒนาประเทศที่ดี ต่างมุ่งแก้ปัญหาความแออัดของกรุงเทพฯ โดยระบายกิจกรรมหลักบางอย่าง อาทิอุตสาหกรรมท่าเรือ และอื่น ๆ ออกจากกรุงเทพฯ ไปยังเมืองบริวารรอบ ๆ กรุงเทพฯ และเมืองหลักในภาคต่าง ๆ อันจะเป็นการสร้าง ความเจริญในภูมิภาคด้วย จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่อยู่ติดกับกรุงเทพฯ อยู่ในรัศมี 25 กิโลเมตร จึงถูกจัดให้เป็นเมืองบริวารของกรุงเทพฯ และรับการขยายตัวทางอุตสาหกรรม เพราะอุตสาหกรรมในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่จะหนาแน่นทางตอนใต้อยู่แล้ว สมุทรปราการจึงมี

บทบาททางการขยายตัวของอุตสาหกรรม จนกลายมาเป็นจังหวัดที่มีอุตสาหกรรมมากเป็นที่ 2 รองจากกรุงเทพฯ

อุตสาหกรรมในอำเภอเมืองสมุทรปราการขยายตัวอย่างรวดเร็ว จาก 23 โรงงาน ในปี 2512 เป็น 350 โรงงานในปี 2515 และเป็น 597 โรงงานในปี 2519 ส่วนในค่าน คนงานก็เช่นเดียวกันเพิ่มขึ้นจากปี 2512 ที่มี 1,112 คน มาเป็น 15,565 คนในปี 2515 และเป็น 26,975 คน ในปี 2519 ครั้นเมื่อพิจารณาถึงอัตราการเพิ่มของจำนวนโรงงานและ คนงานในช่วง 5 ปีหลัง คือจากปี 2515 ถึง 2519 จะปรากฏดังนี้คือ

ตาราง 27 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานและคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอเมืองสมุทรปราการ ปี 2515 - 2519

ปี พ.ศ.	การเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงาน				การเปลี่ยนแปลงจำนวนคนงาน				
	ปีต้น	ปีท้าย	จำนวน	อัตรา/ปี	ปีต้น	ปีท้าย	จำนวน	อัตรา/ปี	
2515	2516	350	406	56	16	15,565	16,938	1,373	8.8
2516	2517	406	466	60	14.8	16,938	18,903	1,965	11.6
2517	2518	466	535	69	14.8	18,903	21,708	2,805	14.8
2518	2519	535	597	62	11.6	21,708	26,975	5,267	24.3

จากตาราง จะเห็นได้ว่าการเพิ่มของแรงงานเพิ่มในอัตราสูงกว่าของโรงงานมาก กล่าวคือ จำนวนโรงงานเพิ่มจำนวนที่ใกล้เคียงกันทุกปีคือประมาณปีละ 60 โรงงาน ในขณะที่ คนงานเพิ่มจำนวนสูงขึ้นมากทุกปี จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า การเพิ่มของอุตสาหกรรมในระยะ 5 ปี หลังนี้เป็นผลมาจากการผลิตมากกว่าการลงทุนใหม่ หรืออาจเป็นเพราะการขยายตัวของโรงงาน ในระยะหลังเป็นโรงงานขนาดใหญ่ที่ใช้คนงานจำนวนมาก จึงทำให้มีการเพิ่มของคนงานใน อัตราสูง

อย่างไรก็ตามจากแนวโน้มที่เป็นอยู่ทำให้เห็นว่าอุตสาหกรรมก่อให้เกิดการขยายตัวของการทำงาน กล่าวคือสัดส่วนของประชากรทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับประชากรทั้งอำเภอจะสูงขึ้นทุกปี จากร้อยละ .8 ในปี 2512 เป็น 9.7% ในปี 2515 และเป็น 13.6% ในปี 2519 ซึ่งประชากรที่ทำงานในโรงงานที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นผลจากการเปลี่ยนอาชีพของประชากรในอำเภอเอง จากเกษตรกรมาเป็นคนงานในโรงงาน และเป็นผลจากการอพยพเข้าของประชากรจากภูมิภาคอื่นจากการล้มเลิกคนงานในโรงงาน พบว่า 55.1% เป็นแรงงานที่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากภาคกลางและกรุงเทพมหานคร 18.4% และเป็นแรงงานในท้องถิ่นเพียง 7.5% เท่านั้น แสดงว่าอุตสาหกรรมยังคงดึงดูดแรงงานเกษตรกรในอำเภอมามากนัก เพราะเกษตรกรในอำเภอยังมีรายได้จากการประมงและปศุสัตว์สูงอยู่ แม้ว่าในระดับจังหวัดแล้ว แรงงานเกษตรกรจะลดลงมากก็ตาม ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า อุตสาหกรรมในอำเภอเมืองสมุทรปราการดึงดูดแรงงานที่ว่างจากการเกษตรจากอำเภอบางพลี และบางบ่อเข้ามา และที่สำคัญคือดึงดูดแรงงานเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ซึ่งถ้าอุตสาหกรรมยังคงขยายตัวในอัตราที่สูง เช่นนี้ ในอนาคตจะต้องมีปัญหาแรงงานและปัญหาสังคมทวีความรุนแรงขึ้นอย่างแน่นอน

หนึ่งการขยายตัวของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน จะมีโรงงานอุตสาหกรรมหนาแน่น 3 บริเวณคือ บริเวณปากคลองบางปลากด ที่ขยายมาจากอำเภอพระประแดง บริเวณสำโรงเหนือ ที่ขยายมาจากกรุงเทพฯ และบริเวณท้ายบ้านและบางปูใหม่ จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมทางฝั่งตะวันตก การขยายตัวถูกจำกัดเฉพาะทางคอนบน เพราะที่ดินทางใต้ที่ติดปากอ่าวเป็นของทหารเรือ การขยายตัวจึงทำได้ยาก อีกทั้งประชากรในตำบลทางฝั่งตะวันตก คือตำบลนาเกลือและแหลมฟ้าผ่า ยังคงทำการเกษตรเป็นอาชีพหลักอยู่ ถนนต่าง ๆ ก็ยังมีน้อย ทำให้การขยายตัวของอุตสาหกรรมเป็นไปได้ช้า ส่วนการขยายตัวของอุตสาหกรรมทางฝั่งตะวันออกนั้น จะหนาแน่นบริเวณเหนือและใต้เทศบาลปากน้ำ เพราะพระราชบัญญัติโรงงานที่ไม่อนุญาตตั้งโรงงานในเขตชุมชนหนาแน่น ซึ่งแต่เดิมอำเภอเมืองสมุทรปราการมีศูนย์กลางที่ปากน้ำเพียงแห่งเดียว และที่ดินบริเวณศูนย์กลางก็มีราคาสูงกว่าที่อื่น ทำให้การขยายตัวของอุตสาหกรรมต้องอยู่รอบ ๆ ศูนย์กลางปากน้ำ อุตสาหกรรมที่ขยายตัวจากกรุงเทพฯ จึงอยู่บริเวณสำโรงเหนือ

ส่วนอุตสาหกรรมที่ให้อพยพออกจากกรุงเทพฯ จึงอยู่ทางใต้คือบริเวณท้ายบ้านและบางปูใหม่ ทำให้ตำบลทั้งเหนือและใต้อ่างน้ำมีความเจริญและมีเศรษฐกิจสูงจนในปี 2506 ตำบลสำโรงเหนือได้รับการยกฐานะเป็นสุขาภิบาล และในปี 2508 ตำบลท้ายบ้าน บางปูใหม่ และบางปูก็ได้รับการยกฐานะเป็นสุขาภิบาลบางปู

การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดความต้องการแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการผลิตจำนวนมาก โรงงานต่าง ๆ จึงมีการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล นำน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ ทำให้น้ำทะเลไหลหนุนเข้ามาแทนที่ ที่ดินในอำเภอเมืองสมุทรปราการจึงมีน้ำทะเลเข้ามามากขึ้น ดินมีความเค็มเพิ่มขึ้น และทำให้น้ำทะเลท่วมล้นเข้ามาได้ง่าย ปัญหาดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการทำนา ทั้งนาข้าว และนาปลา ถัดปัญหาน้ำเค็มและดินเค็มทวีขึ้น เกษตรกรที่มีรายได้อ่อนแอถึงขั้นในปัจจุบันจะประสบปัญหาไร้ที่ทำกิน และอาจต้องเปลี่ยนอาชีพไปในที่สุด ดังนั้นการขยายตัวของอุตสาหกรรมจึงอาจก่อให้เกิดการ เปลี่ยนอาชีพของแรงงานในอำเภอมามากขึ้น และอาจถึง เกษตรกรจากตำบลแพรกษา นาเกลือ และแหลมฟ้าผ่าให้เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้นด้วย อันจะก่อให้เกิดปัญหาประชากรและแรงงานอย่างแน่นอน

ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาสภาพของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน สามารถสรุปปัญหาของอำเภอเมืองสมุทรปราการอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงได้ดังนี้คือ

ด้านการใช้ที่ดิน อุตสาหกรรมในอำเภอเมืองสมุทรปราการก่อให้เกิดปัญหาทางด้านการใช้ที่ดินทั้งต่อสวนรวมและท้องถื่น ดังนี้คือ

ก. ปัญหาต่อสวนรวม

1. อุตสาหกรรมที่ใช้น้ำเสียดสูงเช่นน้ำ ก่อให้เกิดความเน่าเสียของน้ำ ด้วยเหตุที่แม่น้ำเจ้าพระยามีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่มากที่สุด ทำให้น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยามีอัตราความเน่าเสียของน้ำสูงกว่าแม่น้ำอื่น

2. การขยายตัวของอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองสมุทรปราการก่อให้เกิดการชุกเจาะบอบอากาศมากมาย อันเป็นผลให้น้ำทะเลไหลเข้ามาแทนที่น้ำจืดมากขึ้น และทำให้แผ่นดินทรุดตัวลงทำให้น้ำทะเลท่วมเข้ามาในแผ่นดินมากขึ้น อันเป็นปัญหาต่อชาวอำเภอเมืองสมุทรปราการ และถ้าน้ำมากอาจท่วมเข้ามาในกรุงเทพฯ ด้วย

ข. ปัญหาท้องถื่น

1. การขยายตัวของอุตสาหกรรม และการกระจายของเสียออกสู่บริเวณข้างเคียงโดยขาดการกรองเสียก่อน ตลอดจนการชุกบอบอากาศ ล้วนทำให้เกิดปัญหาท้องถื่นที่เกี่ยวเนื่องกัน การปรับปรุงหรือแก้ปัญหาสภาพดิน ทำให้เกษตรกรต้องลงทุนสูงขึ้น และมีแนวโน้มจะขายที่ดินมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากพื้นที่ที่ถูกรองเพื่อการเกษตรมีจำนวนลดลงในอัตราสูง

2. ปัญหาสภาพแวดล้อม การขยายตัวของชุมชนเมือง ทำให้เกิดการไร้ที่ดินไม่มียะเยียบ ขาดการควบคุมที่รักรูมพอ เกิดการไร้ที่ดินปะปนกัน อันก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ และก่อให้เกิดเหตุเคื่อนรอนรำคาญต่อประชากรผู้อยู่อาศัยข้างเคียง

3. ปัญหาจราจร การอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองสมุทรปราการนั้น มีวัตถุประสงค์และตลาดจากภายในอำเภอและภายนอก ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ทำให้ต้องมีขนส่งสินค้าและวัตถุประสงค์ตลอดเวลา และการขนส่งจะทำโดยทางบกเป็นสำคัญ แม้ว่าจะขนส่งสินค้าทางเรือ ก็ยังต้องขนสินค้าขึ้นรถไปยังท่าเรือ และต้องขนจากเรือขึ้นรถไปยังแหล่งที่ต้องการ ด้วยเหตุนี้เอง อำเภอเมืองสมุทรปราการจึงมีรถบรรทุกขนส่งสินค้า และวัตถุประสงค์แล่นเข้าออกอำเภออยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดปัญหาการจราจรคับคั่งบริเวณที่ติดต่อกับกรุงเทพฯ และอำเภอพระประแดง โดยเฉพาะช่วงถนนสุขสวัสดิ์-คาวคอง และถนนสุขุมวิทช่วงแยกถนนปู่เจ้าสมิงพรายที่จะไปอำเภอพระประแดง จะมีการจราจรคับคั่งที่สุด

นอกจากนี้ ถนนภายในอำเภอยังเป็นถนนเล็ก คับแคบ รถบรรทุกขนาดใหญ่แล่นเข้าออกไม่สะดวก และถนนเชื่อมต่อกับอำเภอและจังหวัดอื่นยังมีน้อย ทำให้การขนส่งส่วนใหญ่มาแออัดบริเวณถนนสุขุมวิท และในอนาคตถ้าอุตสาหกรรมขยายออกมายังตำบลบางปูใหม่ และบางปู การจราจรบนถนนสุขุมวิทจะยิ่งถักขัดมากขึ้น จึงต้องดำเนินการแก้ไขโดยด่วน

ปัญหาคนประชากร การขยายตัวของอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการอพยพเข้าของประชากรจากที่ต่าง ๆ เพราะปรากฏว่าการเพิ่มของประชากรเป็นผลจากการอพยพสุทธิถึง 75% ซึ่งการอพยพเข้าของประชากรที่ละมาก ๆ นี้ก่อให้เกิดปัญหาคือ

ก. ปัญหาต่อส่วนรวม

การอพยพเข้าของประชากรจากภาคต่าง ๆ ทำให้เกิดความแออัดในอำเภอเมืองสมุทรปราการ และในทำนองเดียวกัน ภาคที่ประชากรอพยพออกมากจะเกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภูมิภาคนั้น

ข. ปัญหาต่อท้องถิ่น

แรงงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมอำเภอเมืองสมุทรปราการนั้น ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่อพยพมาจากที่อื่น จากการสัมภาษณ์แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ปรากฏว่า 55.1% เป็นแรงงานมาจากภาคอีสาน 30% มาจากภาคกลาง 6.1% มาจากภาคเหนือ 1.4% มาจากภาคใต้ และเป็นแรงงานจากท้องถิ่นเพียง 7.8%

1. ปัญหาค่านที่อยู่อาศัย การที่แรงงานอพยพมาจากที่อื่นจำนวนมาก ๆ ทำให้มีปัญหาค่านที่อยู่อาศัย จากการสัมภาษณ์พบว่า

65%	พักที่โรงงาน
15%	เช่าบ้านอยู่เอง
11%	อยู่กับครอบครัว
9%	อาศัยอยู่กับญาติ

จะเห็นว่าโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองสมุทรปราการสามารถหาที่พักให้คนงานได้เพียง 65% ที่เหลืออีก 11% เป็นคนท้องถิ่น หรือคนกรุงเทพฯ ที่อาศัยอยู่กับครอบครัว 15% เช่าบ้านอยู่เอง และมี 9% ที่ยังไม่มีที่อยู่ ต้องอาศัยอยู่กับญาติ ถ้าประชากรอพยพเข้ามามากขึ้น สัดส่วนประชากรไร้ที่อยู่ก็จะเพิ่มสูงขึ้น และทวีความรุนแรงขึ้นอย่างแน่นอน

2. ปัญหาคนแรงงาน การขยายตัวของอุตสาหกรรม ทำให้มีความต้องการแรงงานในการผลิตมาก อำเภอเมืองสมุทรปราการจึงเป็นแหล่งงานสำคัญของแรงงานจากภาคต่าง ๆ และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ คือ

ก.) ความไม่แน่นอนของแรงงาน ปรากฏว่าแรงงานที่อพยพเข้าอำเภอเมืองสมุทรปราการนั้นเป็นแรงงานเกษตรที่เดินทางมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเฉพาะช่วงที่ว่างจากการเก็บเกี่ยว ครั้นถึงฤดูเก็บเกี่ยวก็จะเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม ซึ่งการเข้าออกจากงานบ่อย ๆ ของแรงงาน ทำให้แรงงานเหล่านี้ไม่ค่อยมีความผูกพันกับพื้นที่มากนัก เพราะคิดว่าอยู่ชั่วคราวเท่านั้น ทำให้กระทบกระเทือนต่อการผลิต เพราะในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวพืชผลโรงงานต่าง ๆ จะประสบกับปัญหาแรงงานขาดแคลน

ข.) คุณภาพของแรงงาน แรงงานที่อพยพเข้ามาทำงานในโรงงานนั้น ส่วนใหญ่เป็นแรงงานเกษตรในชนบท ขาดความรู้ความชำนาญในการผลิต เป็นแรงงานไร้ฝีมือ ทำให้คุณภาพสินค้าไม่ดีเท่าที่ควร

ค.) ปัญหากรณีพิพาทแรงงาน การรวมตัวของโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการเปรียบเทียบกันระหว่างคนงานในโรงงาน ทั้งในด้านค่าจ้างแรงงาน และสวัสดิการต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียกร้องของสิทธิต่าง ๆ เกิดเป็นกรณีพิพาทขึ้นระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างอยู่เนือง ๆ

ง.) ปัญหาการว่างงาน การอพยพของแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง หรือเข้าสู่อำเภอเมืองสมุทรปราการ ก่อให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในชนบท เพราะแรงงานจำนวนมากจะมารวมตัวกันหนาแน่นในอำเภอเมืองสมุทรปราการ ทำให้เกิดปัญหาการแก่งแย่งกันทำงานเกิดปัญหาค้นหางานขึ้น ซึ่งปรากฏว่า คนว่างงานในอำเภอเมืองสมุทรปราการมีเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้แม้ว่าอำเภอเมืองสมุทรปราการจะมีแหล่งรับแรงงานจำนวนมากก็ตาม แต่การขยายตัวของแหล่งงานก็ยังไม่ทันการขยายตัวของแรงงาน ทำให้แรงงานบางส่วนยังไม่มียานทำ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัญหาเศรษฐกิจ การขยายตัวทางเศรษฐกิจของอำเภอเมืองสมุทรปราการ เป็นผลจากสาขาอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ เพราะมีผลตอบแทนสูงกว่าสาขาอื่นในขณะที่มีผู้ประกอบการน้อยกว่า จึงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ คือ

1. ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ จะเห็นได้ว่า อำเภอเมืองสมุทรปราการ มีประชากรส่วนใหญ่ทำการเกษตรกรรม แต่เมื่อเทียบรายได้แล้ว ปรากฏว่ารายได้ส่วนใหญ่ตกอยู่กับภาคอุตสาหกรรมและบริการ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ขึ้น เพราะประชากรเกษตรยังมีฐานะยากจนอยู่ ในขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อประชากรสูง ทั้งนี้เพราะผลผลิตทางเกษตรมีรายได้ต่ำ ต้องอาศัยเวลาและธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกษตรกรต้องเสี่ยงกับการขาดทุน เพราะบางปีฝนแล้ง บางปีน้ำท่วม ทำให้พืชผลเสียหายเป็นต้น นอกจากนี้ในยามปกติเกษตรกรก็ประสบกับปัญหาศัตรูพืช และแมลงทำลายพืชผลเสียหาย จึงเห็นได้ว่า การเกษตรกรรมต้องประสบกับปัญหานานาประการ เกษตรกรจึงขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และค่อย ๆ เบียดขั้นฐานะจากเจ้าของที่นาเป็นผู้เช่านา และเป็นแรงงานรับจ้างในที่สุด

2. ด้านการลงทุน การลงทุนอุตสาหกรรมเป็นการลงทุนที่ค่อนข้างสูง อีกทั้งต้องมีเงินทุนหมุนเวียน เพื่อลงทุนในเรื่องอาคาร เครื่องจักร และวัตถุดิบ รวมทั้งค่าประกอบการอื่น ๆ ก่อนจะผลิตสินค้าออกมาได้ และการส่งเสริมการลงทุนเท่าที่ผ่านมา มุ่งส่งเสริมแค่มูลนิธิรายใหญ่ ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยต้องสูญเสียโอกาสที่จะได้รับการช่วยเหลือ

3. ด้านผลประโยชน์ การลงทุนอุตสาหกรรมนั้น ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนโดยผู้ประกอบการจากกรุงเทพมหานคร และต่างประเทศ ในลักษณะของการเป็นโรงงานผลิตส่งตลาดในกรุงเทพฯ และต่างประเทศ จากการสัมภาษณ์โรงงานต่าง ๆ ปรากฏว่า เจ้าของนั้นเป็นคนกรุงเทพฯ ถึง 43.4% เป็นคนท้องถิ่น หรือคนจังหวัดสมุทรปราการ 32.2% และเป็นสาขาจากต่างประเทศ 11.9% ไม่ทราบแน่ชัด 13.5% และแรงงานส่วนใหญ่ถึง 55% เป็นแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เหลือเป็นแรงงานจากภาคกลางและภาคอื่น ๆ เป็นแรงงานท้องถิ่นเพียง 7% เท่านั้น จึงกล่าวได้ว่า ผลประโยชน์จากการผลิตนั้น ตกอยู่กับท้องถิ่นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ เป็นปัญหาที่ชุมชนอุตสาหกรรมมักจะประสบ ดังนั้นการพัฒนาประเทศให้เป็นแบบชุมชนอุตสาหกรรมมากขึ้นนั้น จะสร้างปัญหาเหล่านี้ให้แก่ชุมชนอื่น ๆ ต่อไป ด้วย แต่ทั้งนี้ปัญหาในแต่ละพื้นที่ย่อมมีความรุนแรงแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิประเทศ เศรษฐกิจ และสังคมของพื้นที่นั้น ๆ และที่สำคัญคือชุมชนส่วนใหญ่ในประเทศไทยยังเป็นแบบเกษตรกรรม

เมื่อมีชุมชนอุตสาหกรรมเกิดขึ้น อันเป็นกิจกรรมที่มีผลตอบแทนสูงกว่า และต้องการแรงงานจำนวนมาก ทำให้แรงงานเกษตรที่มีอยู่จำนวนมากถูกดึงออกไปประกอบอาชีพนอกการเกษตรกรรมมากขึ้น การเคลื่อนย้ายแรงงานจำนวนมากจึงเกิดขึ้น และก่อให้เกิดปัญหาแรงงาน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และปัญหาสภาพแวดล้อม นานาประการดังที่กล่าวมาแล้ว

จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทางอำเภอเมืองสมุทรปราการมีนโยบายในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังโครงการต่อไปนี้

โครงการแก้ปัญหาและพัฒนาอำเภอเมืองสมุทรปราการ

1. การคมนาคมขนส่ง อำเภอเมืองสมุทรปราการมีความได้เปรียบพื้นที่อื่นในด้านการขนส่ง เพราะอยู่ติดทะเล มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน และมีศูนย์กลางในอำเภอมากมายที่สามารถเชื่อมกับจังหวัดอื่น แต่การขนส่งในปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้ทางบกเป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดปัญหาการจราจรแออัดคับคั่งบริเวณตลาดสำโรงเหนือ มีความจำเป็นต้องสร้างถนน สะพาน และขยายถนน ทำถนนภายในอำเภอ และถนนที่เชื่อมกับจังหวัดอื่น

ก.) ถนนเชื่อมจังหวัดอื่น มีโครงการก่อสร้างและบูรณะทางหลวงต่อไปนี้

- ทางหลวงหมายเลข 3 ช่วงบางนา-สมุทรปราการ โดยสร้างทางลาดยาง 4 ช่วงทางวิ่ง ระยะทาง 8 กิโลเมตร ผ่านอำเภอเมืองสมุทรปราการ
- ทางหลวงหมายเลข 3113 ช่วงพระประแดง-สำโรง โดยสร้างทางลาดยาง 4 ช่วงทางวิ่ง ระยะทาง 6.4 กิโลเมตร ผ่านอำเภอเมืองสมุทรปราการ
- ทางหลวงหมายเลข 3243 ทางสายสมุทรปราการ-สมุทรสาคร โดยสร้างทางลูกรังระยะทาง 24.7 กิโลเมตร บนที่ดินคลองสรรพสามิต อำเภอเมืองสมุทรปราการ
- ทางหลวงหมายเลข 32 ช่วงพระประแดง-สำโรง-บางปะอิน ตอนสำโรงทางหลวง เป็นทางหลวงเชื่อมจังหวัดสมุทรปราการกับจังหวัดปทุมธานี ผ่านสายกระวันออกของกรุงเทพมหานคร

ข.) ถนนภายในอำเภอเมืองสมุทรปราการ

- สร้างถนนและสะพานจากถนนสุขสวัสดิ์ไปยังท่าบดนาเกลือ เพื่อเชื่อม

คำขอลแหลมฟ้าผ่ากับคำขอลนาเกลือ ให้มีการคมนาคมทางบก เพราะปัจจุบันมีแต่ทางเรือ โดย
ทำเป็นถนนลูกรัง และสร้างสะพานข้ามคลอง จำนวน 11 สะพาน

- สร้างถนนลงหินลูกรัง สาย "ประชาอุทิศ" จากวัดคลองสาม วัด
คลองกระยอม ถึงถนนราษฎร์บูรณะ ซึ่งได้ทำเป็นถนนหิน และสร้างสะพานไว้เกือบตลอดแล้ว
จากคำขอลนาเกลือ และคำขอลในคลองบางปลาจก เพื่อให้ราษฎรในหมู่ที่ 2-6 คำขอลนาเกลือ
มีทางออกสู่ภายนอกทางบกได้ โดยทำถนนกว้าง 10 เมตร ยาว 8,000 เมตร และสะพาน
3 แห่ง

- สร้างถนนเทศบาล 9 (ท้ายบ้าน) เป็นถนน ค.ส.ล. กว้าง 15 เมตร
ยาว 842 เมตร พร้อมท่อระบายน้ำ และทางเท้า

- สร้างถนนสายลวก เป็นถนน ค.ส.ล. กว้าง 19.50 เมตร ยาว
600 เมตร พร้อมท่อระบายน้ำ ทางเท้า และเกาะกลางถนน

- สร้างถนนสายลวก เป็นถนน ค.ส.ล. กว้าง 19.50 เมตร ยาว
600 เมตร พร้อมท่อระบายน้ำ ทางเท้า และเกาะกลางถนน

- ปรับปรุงถนนอมรเกษ เป็นถนน ค.ส.ล. กว้าง 6 เมตร ยาว 570
เมตร พร้อมท่อระบายน้ำ ทางเท้า และเขื่อน ค.ส.ล. ริมคลองยาว 570 เมตร

- สร้างถนน บางบึง-เทพารักษ์ เป็นถนนจากตำบลสำโรงเหนือ
บางเมืองและเขตเทศบาลเมืองสมุทรปราการ เพื่อสร้างถนนสายใหม่ขนานกับถนนสุขุมวิท
เดิม ลคปัญหาการจราจรคับคั่งบริเวณสำโรงเหนือ-ทางแยกเทพารักษ์ และปู่เจ้าสมิงพราย
ถึงสมุทรปราการ โดยสร้างถนนลาดยางกว้าง 6 เมตร ยาว 600 เมตร พร้อมท่อระบาย
น้ำข้างถนนทุกระยะ 100 เมตร

อนึ่งการสร้างขยายและเชื่อมถนนดังกล่าว เป็นการช่วยให้การจราจรทางบกคล่อง
ตัวขึ้น แต่ในภาวะที่ทุกประเทศประสบกับปัญหาน้ำมันขาดแคลน และมีราคาสูงมาก การขนส่ง
ทางบกจะมีปัญหามาก และด้วยเหตุที่อำเภอเมืองสมุทรปราการตั้งอยู่ติดทะเล และมีแม่น้ำ
เจ้าพระยาไหลผ่าน ตลอดจนมีคลองภายในอำเภอมากมาย ทำให้มีทางลคปัญหาการขนส่ง
ทางบกได้ควย การหันมาบูรณะและฟื้นฟูการสัญจรทางน้ำให้มากขึ้น โดยวัดฤทธิจากภาคเหนือ

ภาคกลางและกรุงเทพฯ ก็ให้ขนส่งมาตามแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนการขนส่งติดต่อกับจังหวัดทางภาคตะวันตกก็ให้มาทางคลองสรรพสามิต และการขนส่งติดต่อกับภาคตะวันออกก็ให้มาตามคลองสำโรงหรือทางทะเลก็ได้ เพราะการขนส่งทางเรือขนได้ทีละมาก ๆ ไม่ต้องขนหลายเที่ยว และแม่ตองมีการขนส่งทางบกในบางช่วง แต่ก็เป็นระยะสั้น ซึ่งจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าขึ้น

2. การขยายบริการให้ทั่วถึง

การสาธารณูปโภคและการขนส่ง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้อุตสาหกรรมขยายตัวและทำให้ชุมชนขยายตัวด้วย รัฐบาลจึงมีโครงการพัฒนาในด้านสาธารณูปโภค และการขนส่งดังนี้คือ

การสาธารณูปโภค ได้แก่การไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชุมชนที่กำลังขยายตัว โดยเฉพาะชุมชนอุตสาหกรรม จะมีความจำเป็นต้องใช้ไฟฟ้าแรงสูงกว่าปกติและใช้น้ำ เพราะใช้น้ำในการผ่านเครื่อง เพื่อหล่อให้เครื่องเย็น ใช้น้ำเป็นพลังงาน และเป็นส่วนหนึ่งของผลผลิต จึงมีความจำเป็นต้องใช้น้ำมาก ส่วนโทรศัพท์นั้น ก็เพื่อการติดต่อธุรกิจให้รวดเร็ว และประหยัดเวลา

ในอนาคตรัฐบาลมีโครงการขยายบริการสาธารณูปโภค เพื่ออำนวยความสะดวก สะดวกแก่การอุตสาหกรรมมากขึ้น ดังนี้คือ

- งานวางท่อประปา เพื่อปรับปรุงเส้นท่อเดิม เพื่อกำลังน้ำ โดยวางท่อจ่ายน้ำขนาด 150 มม. - 250 มม. ยาวประมาณ 7 กิโลเมตร เพื่อบริการประชาชนในเขตชุมชนริมถนนสุขุมวิท
- งานปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเส้นท่อในถนนซอย จากท่อเหล็กสนิมขึ้นสู่อาคารถึงสำโรง โดยการวางท่อขนาด 200 มม. เชื่อมระบบประปาส่วนกลางกับระบบประปาสมุทร-ปราการ
- เพิ่มขนาดสถานีซอยบางปู โดยจัดซื้ออุปกรณ์ติดตั้ง อุปกรณ์ขนาด 115/24 นิ้ว ที่ตำบลบางปูใหม่
- ขยายชุมชนสายโทรศัพท์ให้ขยายสายไปถึงนิคมอุตสาหกรรมบางปู

จะเห็นได้ว่าโครงการด้านสาธารณสุขโลก มุ่งส่งเสริมการดูแลสุขภาพและการขยายตัวของชุมชนเมืองเป็นสำคัญ ส่วนในบริเวณที่ยังเป็นชนบทอยู่ เช่น ตำบลนาเกลือ แหลมฟ้าผ่า และแพรงษา และบริเวณที่อยู่ลึกจากถนนเข้าไปมาก การบริการสาธารณสุขโลก ยังมีไม่ทั่วถึง

3. การแก้ปัญหาด้านเกษตรกรรม ทางอำเภอเมืองสมุทรปราการมีโครงการช่วยเหลือเกษตรกรในอำเภอคือ

- โครงการป้องกันและกำจัดโรคใบสีส้มและหนุณา
- โครงการส่งเสริมให้มีการทำนาครั้งที่ 2
- โครงการให้ความรู้แก่เกษตรกรก่อนการเพาะปลูก เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง
- โครงการส่งเสริมการปลูกพืชสวนครัว เพื่อเพิ่มพูนรายได้
- โครงการส่งเสริมการปลูกผลไม้ในตำบลนาเกลือ เพราะทำนาไม่ไคยลดแต่ดินเหมาะแก่การปลูกส้มเขียวหวาน ในตำบลบ้านคลองสวน คลองกระออม ในเนื้อที่ 250 ไร่
- โครงการส่งเสริมการปลูกมะพร้าว

นอกจากโครงการด้านกรรการสิกรรรมแล้ว ก็มีโครงการพัฒนาทางด้านการประมงด้วย ทั้งนี้เพราะเศรษฐกิจทางการเกษตร 70% ขึ้นกับการประมง แต่ปรากฏว่าการขนส่งสินค้าสัตว์น้ำ เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังขาดความสะดวกอยู่มาก เพราะจังหวัดสมุทรปราการมีท่าเทียบเรือเพียง 4 แห่งเท่านั้น โดยอยู่ในอำเภอเมืองสมุทรปราการ 3 ท่า คือ ท่าเทศบาลท่าวิบูลย์ศรี ท่าทองเย็น และอยู่ในอำเภอบางบ่อ 1 ท่าคือ ท่าคลองด่าน ซึ่งเป็นของเอกชนดำเนินการทั้งสิ้น ท่าเทียบเรือเหล่านี้ยังไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชาวประมงในการขนถ่ายสินค้าสัตว์น้ำจากเรือขึ้นบกได้สะดวก เนื่องจากท่าเทียบเรือดังกล่าวอยู่ในบริเวณตลาค ทำให้เกิดความแออัดกันววาย ผิดสุขลักษณะ และก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ประชาชนผู้มาจับจ่ายสินค้าในตลาคด้วย ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาการขนถ่ายสินค้าสัตว์น้ำ องค์การสะพานปลาจึงมีโครงการสร้างสะพานปลาขึ้นที่ตำบลท้ายบ้านในเนื้อที่ 100 ไร่ โดยมีเป้าหมาย คือ

- ให้เป็นสถานที่ขนถ่ายสินค้าสัตว์น้ำ หรือประมงสัตว์น้ำได้เฉลี่ยวันละ 330 ตัน
- เพื่อให้สะพานปลาสมุทรปราการ สามารถรับเรือประมงขนาดใหญ่เข้าจอดเทียบท่า เพื่อขนถ่ายสัตว์น้ำ หรือรับอุปกรณ์ออกทำการประมงได้ครั้งละ 10 ลำ หรือ เรือประมงขนาดกลางเข้าจอดเทียบท่าได้ครั้งละ 25 ลำ
- ให้สามารถรับรถบรรทุกสัตว์น้ำที่ขนส่งมาทางรถจากจังหวัดต่าง ๆ เข้าสะพานปลาสมุทรปราการได้ ขนาดรถ 10 ล้อ ได้วันละประมาณ 60 คัน และรถ 6 ล้อและ 4 ล้อได้วันละประมาณ 70 คัน
- ให้สามารถรับรถบรรทุกขนาด 4 ล้อ ขนสัตว์น้ำจากตลาดไปสู่ตลาดย่อยได้ประมาณวันละ 400 คัน
- ให้สามารถรับผู้ซื้อสัตว์น้ำประเภทชายส่งและชายปลีก และประเภทที่ดำเนินการท่องเที่ยว หรือโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำได้เฉลี่ยวันละ 3,000 ราย
- ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ ห้องเย็น โรงน้ำแข็ง อุทอเรือ คานเรือ ธนาคาร เป็นต้น

โครงการสะพานปลาสมุทรปราการ จะช่วยแก้ปัญหาของชาวประมง เกี่ยวกับการขนถ่ายสินค้าสัตว์น้ำจากเรือประมงขึ้นท่าเทียบเรือ และแก้ปัญหาของสถานีจอดเรือประมงตลอดจนของสะพานปลากรุงเทพ ซึ่งมีพื้นที่ไม่เพียงพอกับขนาดของธุรกิจการประมง การสร้างสะพานปลาที่อำเภอเมืองสมุทรปราการ ซึ่งมีพื้นที่ไม่เพียงพอกับขนาดของธุรกิจการประมง การสร้างสะพานปลาที่อำเภอเมืองสมุทรปราการ จะเป็นการช่วยรับสินค้าสัตว์น้ำและการขนส่งทางภาคตะวันออก มีให้กองเข้ามาแออัดอยู่แต่เฉพาะในสะพานปลากรุงเทพอีกต่อไป และจะเป็นการขยายอาชีพของประชากรที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจการประมง โครงการนี้คาดว่าจะสร้างในปี พ.ศ. 2524 และเชื่อว่าจะทำให้เศรษฐกิจการประมงขยายตัวอย่างมากด้วย

4. การแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมที่เกิดจากอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมในอำเภอเมืองสมุทรปราการมีมากกว่าอำเภอใดยกเว้นกรุงเทพฯ ทำให้อุตสาหกรรมกระจายในพื้นที่ต่าง ๆ ปะปนกับย่านพักอาศัย และย่านเกษตรกรรม จึงควรมี

การกำหนดพื้นที่เพื่อการขยายตัวของอุตสาหกรรม ในรูปของข้อกำหนดการใช้ที่ดิน และนิคมอุตสาหกรรม ในกรณี การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้มีโครงการตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นที่ บางปูใหม่ในเนื้อที่ 8,000 ไร่ ให้เป็นเขตอุตสาหกรรม เพื่อมิให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อม และเพื่อให้เกิดการลงทุนอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นในอำเภอ

โครงการนิคมอุตสาหกรรมบางปู มีเป้าหมายคือ

- 1) เพื่อประกอบอุตสาหกรรมโดยมีปัจจัยด้านสาธารณูปโภคที่เพียงพอ เพื่อการขยาย เชิง หรือเช่า ให้แก่เอกชน
- 2) เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมทุกประเภทโดยให้สิทธิพิเศษ และผลประโยชน์ที่จำเป็นสำหรับการลงทุน
- 3) เพื่อสร้างบรรยากาศการลงทุนสำหรับนักลงทุน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- 4) เพื่อช่วยเหลือการวางแผนและการขยายเมือง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต
- 5) เพื่อแบ่งเบาภาระของนักการอุตสาหกรรมในการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ

เพื่อให้โครงการนิคมอุตสาหกรรมบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ได้มีนโยบายให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุนที่จะเข้าไปลงทุนในเขตนิคมอุตสาหกรรมบางปูนี้ด้วย คือ

- 1) ภาษีขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรที่ตั้งเข้ามาจากนอก เพื่อการประกอบอุตสาหกรรม ได้รับการลดหย่อนภาษี 50 %
- 2) ยกเว้นภาษีการค้าในการส่งออกถึง 90 % เป็นเวลา 5 ปี
- 3) ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา และค่าใช้จ่ายในการขนส่ง สามารถนำไปหักลดหย่อนภาษีจากรัฐได้
- 4) ภาษีจากผลกำไรทั้งหมดได้รับการลดหย่อน 50 %
- 5) สำหรับนักลงทุนต่างประเทศ มีสิทธิที่จะครอบครองที่ดินในนิคมนี้ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยจะเป็นเจ้าของถูกต้องตามกฎหมาย

การนิคมอุตสาหกรรมบางปูนี้ เป็นลักษณะคล้ายเมืองใหม่ที่มีทั้งย่านพักอาศัย และ
 แหล่งงานสมบูรณ์ในตัว มีพื้นที่ทั้งสิ้น 8,000 ไร่ ประมาณ 5,000 ไร่ กำลังดำเนินการอยู่
 โดยแบ่งออกเป็นเขตใหญ่ ๆ 4 เขต ดังนี้ คือ

- 1) เขตอุตสาหกรรม มีพื้นที่มากที่สุดถึง 3,000 ไร่
- 2) เขตธุรกิจการค้า มีเนื้อที่ประมาณ 260 ไร่ โดยจัดไว้ให้มีศูนย์การค้า
 ร้านค้า ภัตตาคาร โรงภาพยนตร์ ธนาคาร และตลาด นอกจากนี้ยังมีสถานีตำรวจดับเพลิง
 ทหารดเมด ไปรษณีย์ และที่ทำการโทรศัพท์ ตลอดจนบริการสาธารณะของรัฐบาล
- 3) เขตที่อยู่อาศัย มีเนื้อที่ 800 ไร่ ให้สามารถรับประชากรได้ 7,000
 ครอบครัว โดยมุ่งให้คนในนิคมอุตสาหกรรมทำงานในนิคม เพื่อประหยัดเวลาในการเดินทาง
- 4) เขตพักผ่อนหย่อนใจ มีทะเลสาบ जूน้ำเค็ม 3 ลูกบาศก์เมตร มีสนาม
 กอล์ฟ 18 หลุม สระว่ายน้ำ และอื่น ๆ

โครงการนิคมอุตสาหกรรมบางปูนี้ จะเป็นศูนย์กลางแห่งใหม่ที่จะช่วยผ่อนคลาย
 ความแออัดให้แก่กรุงเทพมหานคร และเป็นกำบังกันมิให้โรงงานประเภทที่ก่อให้เกิดปัญหา
 สิ่งแวดล้อมต้องกระจุกกระจาย และช่วยให้การควบคุมแก้ไขปัญหาค้นสิ่งแวดล้อม นอกจาก
 นี้ยังจะเสริมสร้างเศรษฐกิจให้มั่นคงขึ้น เพราะมีการส่งเสริมและช่วยเหลือเพื่อให้เกิดการ
 ลงทุนขึ้นในนิคม

จากโครงการแก้ปัญหาของอำเภอเมืองสมุทรปราการจะเห็นได้ว่า เป็นโครง
 การแก้ปัญหาทางเกษตรกรรม และขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการขยายตัวของอุตสาหกรรม
 โดยการสร้างนิคมอุตสาหกรรมบางปู การปรับปรุงถนนและขยายถนนสายต่าง ๆ ภายใน
 อำเภอ และระหว่างอำเภอ ตลอดจนการขยายบริการสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก
 ความสะดวกให้แก่โรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งการส่งเสริมอุตสาหกรรมจะเป็นการทำลาย
 สภาพแวดล้อมทางเกษตรกรรม คือทำให้ดินเสื่อมคุณภาพมากขึ้น ทำให้มีการบุกรุกพื้นที่ทาง
 เกษตรมากขึ้น และการขยายตัวของอุตสาหกรรมไม่ได้อส่งเสริมการเกษตรในอำเภอเท่า
 ที่ควร เพราะผลผลิตเกษตรและอุตสาหกรรมต่างก็มุ่งส่งตลาดกรุงเทพฯ ขาดการสนับสนุน

ซึ่งกันและกันเท่าที่ควร อุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับผลผลิตเกษตรในอำเภอยังมีน้อย เพราะการผลิตเกี่ยวกับโลหะก็ดี การทอผ้าก็ดี การผลิตเกี่ยวกับเคมีภัณฑ์ ยาง และพลาสติกก็ดี ล้วนมิได้ใช้วัตถุดิบจากภายในอำเภอ แต่อาศัยวัตถุดิบจากต่างประเทศที่ส่งผ่านกรุงเทพฯ เป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้เองจึงจะได้ทำการศึกษาว่า อำเภอเมืองสมุทรปราการเองมีความสามารถที่จะรับการขยายตัว หรือก่อให้เกิดการขยายตัวทางอุตสาหกรรมได้มากน้อยเพียงไร

ความสามารถในการรับการขยายตัวของอุตสาหกรรม

การจะทราบความสามารถในการขยายตัวในอนาคตนั้น พิจารณาได้จากองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการขยายตัว ว่ามีบทบาทเพียงใด ดังนี้คือ

1. ด้านการลงทุน การลงทุนอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองสมุทรปราการ นั้น 43 % เป็นการลงทุนโดยนายทุนจากกรุงเทพมหานคร 12 % เป็นการลงทุนโดยชาวต่างชาติ และมีเพียง 32 % ที่เป็นการลงทุนโดยคนในจังหวัด ซึ่งในจำนวนนี้มีตัว 17 % ที่เป็นเครือเดียวกันกับโรงงานในอำเภอพระประแดง จึงเห็นได้ว่าการลงทุนส่วนใหญ่เป็นการลงทุนโดยคนต่างถิ่น

2. แรงงาน แรงงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมนั้น 55 % เป็นแรงงานที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 30 % มาจากภาคกลาง มีเพียง 7.5 % ที่มาจากท้องถิ่น จึงเห็นได้ว่าแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มาจากที่อื่น

3. วัตถุดิบ วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตนั้น มีทั้งวัตถุดิบจากเกษตรและไม่ใช้เกษตร จากภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้ คือ

44.7 % จากกรุงเทพฯ ได้แก่พวกเคมีภัณฑ์ โลหะ และใยสังเคราะห์ต่าง ๆ (จากต่างประเทศส่งผ่านทางกรุงเทพฯ)

6.4 % จากภาคเหนือ ได้แก่หนังสัตว์ ดิน ฝ้าย ถั่วเหลือง

2 % จากภาคใต้ ได้แก่ยางพารา

8.5 % จากภาคกลาง ได้แก่หนังสัตว์ อ้อย ฝ้าย มันสำปะหลัง

20.2 % จากต่างประเทศ ได้แก่เคมีภัณฑ์ เยื่อกระดาษ โยสังเคราะห์ และส่วนประกอบรถยนต์ เป็นต้น

จึงเห็นได้ว่า อำเภอเมืองสมุทรปราการเองและกรุงเทพมหานครมีวัตถุดิบในท้องถิ่นน้อย วัตถุดิบที่ได้จากกรุงเทพฯ เป็นเพราะกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางของการซื้อขายต่าง ๆ สินค้านานาชาติจะมุ่งส่งเข้ามากรุงเทพฯ เป็นสำคัญ และสินค้าจากต่างประเทศก็จะมาเทียบท่าเรือกรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่ สมุทรปราการแม้จะไม่อยู่ในแหล่งวัตถุดิบ แต่เนื่องจากอยู่ติดกรุงเทพฯ จึงดูเหมือนใกล้เคียงแหล่งวัตถุดิบและตลาดด้วย

4. ด้านตลาด ตลาดรับผลผลิตอุตสาหกรรมนั้นมีทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้ คือ

- 51.5 % ส่งจำหน่ายกรุงเทพมหานคร
- 18.6 % ส่งจำหน่ายจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศ
- 14.4 % ส่งจำหน่ายภายในจังหวัด
- 15.5 % ส่งจำหน่ายต่างประเทศ

จะเห็นได้ว่าอำเภอเมืองสมุทรปราการ อาศัยกรุงเทพฯ เป็นแหล่งกระจายสินค้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

5. ด้านสาธารณูปโภค การขยายตัวของอุตสาหกรรมจำเป็นต้องใช้ไฟฟ้า ประปา และโทรศัพท์ ซึ่งไฟฟ้าและโทรศัพท์ก็มีสะดวกสบาย มีปัญหาเรื่องน้ำประปาไม่เพียงพออย่างเดียว เพราะอุตสาหกรรมขยายตัวอย่างรวดเร็ว และตั้งกระจุกกระจายในที่ต่าง ๆ ทำให้ประปาไม่สามารถบริการได้ทั่วถึง เกิดการขุดเจาะบอบบาคาลใช้กันทั่วไป ซึ่งการสูบน้ำเข้าใต้ดินขึ้นมาใช้ ทำให้น้ำทะเลไหลเข้ามาแทนที่น้ำจืด ทำให้ดินเค็มและน้ำท่วมใต้วงายเป็นอุปสรรคต่อการทำนาข้าว นาปลา และนากุ้ง

จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่าสมุทรปราการไม่เคยมีแหล่งวัตถุดิบเพื่อป้อนการผลิตเอง วัตถุดิบที่ใช้อาศัยวัตถุดิบต่าง ๆ ที่ส่งเข้ามายังกรุงเทพฯ เป็นสำคัญ และการตลาด

ก็อาศัยกรุงเทพฯ เป็นแหล่งกระจายสินค้าไปยังจังหวัดอื่นในประเทศ และส่งจำหน่ายต่างประเทศ นอกจากนี้แรงงานที่ทำงานในโรงงานส่วนใหญ่ก็เป็นแรงงานที่อพยพมาจากที่อื่น หากแรงงานในท้องถิ่นไม่ ในด้านการลงทุนส่วนใหญ่ก็เป็นการลงทุนโดยนายทุนกรุงเทพฯ จะเห็นได้ว่า สมุทรปราการไม่มีปัจจัยส่งเสริมที่เป็นของตนเองเลย เป็นปัจจัยส่งเสริมที่มาจากที่อื่นทั้งสิ้น ซึ่งในอนาคตถ้าปัจจัยดังกล่าวไม่มาสนับสนุนที่อำเภอเมืองแล้วอุตสาหกรรมก็จะต้องถูกจำกัดลงแน่นอน

ข้อจำกัดการขยายตัวของอุตสาหกรรม

1. แหล่งน้ำ เนื่องจากอุตสาหกรรมมีความจำเป็นต้องใช้น้ำทั้งเพื่อการทำความสะอาด หล่อเครื่องจักร เป็นพลังงาน และในการผลิตซึ่งการชุกชอบอากาศก่อให้เกิดปัญหาตังกกล่าวมาแล้ว และถ้าในอนาคตปัญหานี้ทวีความรุนแรงขึ้น จนไม่อาจชุกชอบอากาศใช้ได้อีก อุตสาหกรรมก็จะต้องถูกจำกัดลง เพราะการขยายตัวของชุมชนข่มขึ้นกับทรัพยากรพื้นฐานในชุมชนนั้นด้วย

2. การขนส่ง วัตถุดิบและตลาดสินค้าอุตสาหกรรมของอำเภอเมืองสมุทรปราการไม่ได้อยู่แต่ในท้องถิ่นอย่างเดียว แต่กว่า 60 % เป็นวัตถุดิบจากต่างประเทศ โดย 40 % ส่งมาจากกรุงเทพฯ และที่เหลือจะเป็นวัตถุดิบจากภาคต่าง ๆ ในประเทศ ส่วนวัตถุดิบภายในอำเภอนั้นมีเป็นส่วนน้อย ด้านตลาดนั้น 51.5 % เป็นตลาดกรุงเทพฯ 15.5 % ตลาดต่างประเทศ 14.4 % เท่านั้นที่เป็นตลาดท้องถิ่น ทำให้มีความจำเป็นต้องขนส่งสินค้าและวัตถุดิบบ่อยครั้ง และในระยะทางไกล ๆ ซึ่งในภาวะที่ทุกประเทศประสบกับปัญหาน้ำมันขาดแคลน การขนส่งสินค้าและวัตถุดิบระหว่างจังหวัดจะเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก ซึ่งโรงงานขนาดเล็กอาจดำรงอยู่ไม่ได้

นอกจากนี้ การที่วัตถุดิบจากต่างประเทศมีมากและส่งจำหน่ายยังต่างประเทศก็มากด้วย ทำให้อุตสาหกรรมเลือกตั้งใกล้ท่าเรือกรุงเทพฯ เพื่อลดค่าขนส่ง จนทำให้อุตสาหกรรมหนาแน่นในอำเภอพระประแดงและสมุทรปราการ และทำให้การทำเรือแห่งประเทศไทยแออัดมาก จนต้องมีท่าเรือน้ำลึกแห่งใหม่ที่สงขลา และแหลมฉบัง ซึ่งเมื่อ

ทำเรือน้ำลึกตั้งกล่าวเปิดใช้ได้แล้ว เชื่อว่าจะผ่อนคลายความคับคั่งให้แก่ท่าเรือกรุงเทพฯ ได้ และทำให้โรงงานที่สั่งเข้าและส่งออกต่างประเทศมีความจำเป็นต้องตั้งใกล้กรุงเทพฯ น้อยลง อันจะช่วยผ่อนคลายความแออัดของโรงงานในอำเภอเมืองสมุทรปราการในอนาคตได้

3. แรงงาน เนื่องจากแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอเมืองสมุทรปราการนั้น เป็นแรงงานอพยพมาจากภาคต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นในอนาคตถ้าโครงการพัฒนาเมืองหลักในภาคต่าง ๆ ได้ผล และแรงงานในภาคต่าง ๆ มีงานทำการอพยพของแรงงานจากอำเภอเมืองสมุทรปราการไปก็ได้ ถ้าที่ใหม่มีแรงดึงดูดที่ดีกว่า

จากปัญหาการแก้ไข ความสามารถในการขยายตัว และข้อจำกัดของการขยายตัวในอนาคต จะเห็นได้ว่า อำเภอเมืองสมุทรปราการมีสภาพเป็นแหล่งผลิตอย่างเกี่ยวผลประโยชน์ต่าง ๆ ตกอยู่กับนายทุนกรุงเทพฯ เป็นส่วนใหญ่ ส่วนสิ่งที่อำเภอเมืองได้รับคือ ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งตามสภาพทรัพยากรในอำเภอแล้ว ควรจะเป็นอำเภอเกษตรมากกว่า เพราะมีการทำประมงและทำสวนได้ผลดี แต่กลับกลายเป็นชุมชนอุตสาหกรรมซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเพราะสภาพพื้นฐานของอำเภอเอง ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่า อุตสาหกรรมที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว นั้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชากรในท้องถิ่นน้อย แต่กลับไปถึง การลงทุนแรงงาน และประชากรจากที่อื่นมา ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่ออำเภอเมืองสมุทรปราการ และชุมชนอื่นที่กำลังจะพัฒนาจากชุมชนเกษตรเป็นชุมชนอุตสาหกรรม จะสรุปข้อคิดเห็นต่าง ๆ ไว้ ดังนี้ คือ

ก. ข้อคิดเห็นสำหรับอำเภอเมืองสมุทรปราการ

1. ฟื้นฟูเศรษฐกิจการเกษตรให้ขยายตัวขึ้น เพราะเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การปลูสดั่ว และประมงของอำเภอเมืองสมุทรปราการทำรายได้ให้กับอำเภอสูงและยังเป็นสินค้าออกด้วย อันจะทำให้เกษตรกรในอำเภอมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

2. ค่านการค้าส่งค้าปลีก การค้าภายในอำเภอส่วนใหญ่เป็นการค้าผลิต จากการเกษตรกรรม ส่วนผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมนั้น การซื้อขายจะทำในกรุงเทพฯ เป็น

ส่วนใหญ่ ซึ่งถ้าอำเภอเมืองสมุทรปราการมีนายทุนเป็นคนในอำเภอ การซื้อขายก็จะทำได้ โดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯ รายได้จากการค้าขายในอำเภอก็จะสูงขึ้นด้วย

๓. การบริการ อำเภอเมืองสมุทรปราการมีการขยายตัวด้านบริการช้า อุตสาหกรรมในอำเภอก่อให้เกิดอาชีพที่ต่อเนื่องได้น้อย การบริการส่วนใหญ่จะใช้บริการในกรุงเทพฯ เพราะผู้บริหารอยู่กรุงเทพฯ นั่นเอง การขยายตัวทางการบริการจึงไม่ทันการขยายตัวทางการผลิต

๔. การอุตสาหกรรม จากการพัฒนาบริการสาธารณะต่าง ๆ ทั้งทางถนน ไฟฟ้า ประปา และการตั้งนิคมอุตสาหกรรมส่วนก่อให้เกิดการขยายตัวทางอุตสาหกรรมในพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรปราการ อาทิ

ถนน มีโครงการสร้างถนนที่สำคัญ คือ

- ทางหลวงหมายเลข ๓๒ ช่วงพระประแดง สำโรง บางปะอิน เพื่อเชื่อมจังหวัดปทุมธานี กับสมุทรปราการ ผ่านสายตะวันออกของกรุงเทพมหานคร
- ทางหลวงหมายเลข ๓๒๔๓ ถนนสมุทรปราการ-สมุทรสาคร เพื่อเชื่อมจังหวัดสมุทรปราการ กับสมุทรสาคร

ซึ่งถนนทั้ง ๒ สายนี้จะเชื่อมเมืองบริวารกรุงเทพฯ เข้าด้วยกัน อันจะทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนและอุตสาหกรรม บริเวณสำโรงเหนือ และแหลมฟ้าผ่า บริเวณใต้คลองสรรพสามิต ช่วงตึกแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีการเกาะกลุ่มของประชากรมากกว่าบริเวณอื่น

- ถนนบางปิ๊ง-แพรกษา เป็นถนนจากสำโรงเหนือ บางเมือง ถึงปากน้ำชานานกับถนนสุขุมวิท เพื่อแบ่งการจราจรบนถนนสุขุมวิท ซึ่งการสร้างถนนสายนี้จะทำให้อุตสาหกรรมขยายตัวตามถนนนี้มากขึ้น ตำบลที่มีแนวโน้มในการขยายตัวของอุตสาหกรรม คือ สำโรงเหนือ และ บางเมือง

ไฟฟ้า มีการเพิ่มสถานีย่อยที่บางปูใหม่ เพื่อจ่ายไฟฟ้าแก่ย่านอุตสาหกรรม

ประปา วางท่อประปา เพื่อปรับปรุงเส้นท่อเดิม เพื่อบริการประชาชนริมถนน

สุขุมวิท

โทรศัพท์ มีการขยายชุมสายโทรศัพท์ไปจนถึงนิคมอุตสาหกรรมบางปู

การขยายตัวของบริการดังกล่าว จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการขยายตัวใน
อำเภอเมืองสมุทรปราการ

๕. การส่งเสริมอุตสาหกรรม เพื่อให้การขยายตัวของอุตสาหกรรมเป็นไปตาม
เป้าหมาย สำนักผังเมืองโคกกำหนดเขตอุตสาหกรรมไว้บริเวณตำบลปากคลองบางปลากด
สำโรงเหนือ ฝั่งขวาของถนนสุขุมวิท ตำบลท้ายบ้าน บางปู ช่วงคึกทะเล และ การนิคมอุตสาหกรรม
ได้มีโครงการนิคมอุตสาหกรรมบางปู ที่ตำบลบางปูใหม่ด้วย

การส่งเสริมอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมบางปูนั้น ได้มีการให้สิทธิพิเศษต่างๆ
และลดหย่อนภาษีแก่ผู้ลงทุน เพื่อดึงดูดให้เกิดการลงทุนขึ้นในนิคม

เนื่องจากการอุตสาหกรรมในปัจจุบัน ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว
ดังนั้นการส่งเสริมอุตสาหกรรมให้ขยายตัวขึ้นอีก โดยขาดการแก้ปัญหาระยะยาวจะเป็นปัญหา
อย่างยิ่งในอนาคต ดังนั้นจึงมีความเห็นว่า

๑. การตั้งใหม่ หรือโรงงานเดิมให้ดำเนินการตามนโยบายอุตสาหกรรม ที่ว่า
อุตสาหกรรมใดไม่อนุญาตให้ตั้งใหม่ และอุตสาหกรรมใดที่จำเป็นต้องใช้วัตถุดิบภายในประเทศ
มากขึ้น

๒. อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นใหม่ ควรเป็นอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับการเกษตร
เนื่องจากอำเภอเมืองสมุทรปราการมีการปลูกมะพร้าวมากในเนื้อที่ ๑๕,๒๖๓ ไร่ คิดเป็น
๔๓.๓% ของพื้นที่ทำสวนทั้งหมด ซึ่งมะพร้าวนี้สามารถนำมาทำน้ำตาลโตนดได้ อำเภอ
เมืองสมุทรปราการมีการทำน้ำตาลโตนดมาก แต่เป็นแบบครอบครัว มีถึงกว่า ๔๐๐ ครัวเรือน
ที่ทำน้ำตาลโตนด ซึ่งถ้ามีการส่งเสริมให้ทำเป็นอุตสาหกรรม จะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ดีขึ้น
เพราะมีตลาดรับผลผลิตจำนวนมาก และแรงงานมีงานทำ เป็นการนำวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมา
ใช้ให้เกิดประโยชน์ และทำให้อุตสาหกรรมมีส่วนส่งเสริมการเกษตรในอำเภอด้วย

ส่วนอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับการปศุสัตว์ และการประมงนั้นมีอยู่แล้ว แต่ยังมีจำนวน
น้อย จึงควรส่งเสริมให้มีการขยายตัวมากขึ้น

๓. อุตสาหกรรมประเภทอื่น ที่ใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศ โดยการซื้อและจำหน่าย ต้องผ่านทางกรุงเทพมหานครนั้น ทำให้การขนส่ง การบริการ และการลงทุนต่าง ๆ ยุ่งยากกับ กรุงเทพมหานครอยู่ ลักษณะของอุตสาหกรรมไม่อาจอยู่ได้ด้วยตนเอง ต้องอาศัยกรุงเทพฯ เป็นหลัก จึงดูเหมือนเป็นการขยายโรงงานออกมาจากกรุงเทพฯ เท่านั้น แต่ความแออัดอันเกิดจากการติดต่อเคลื่อนย้ายสินค้าและวัตถุดิบ ยังคงมีเหมือนเดิม

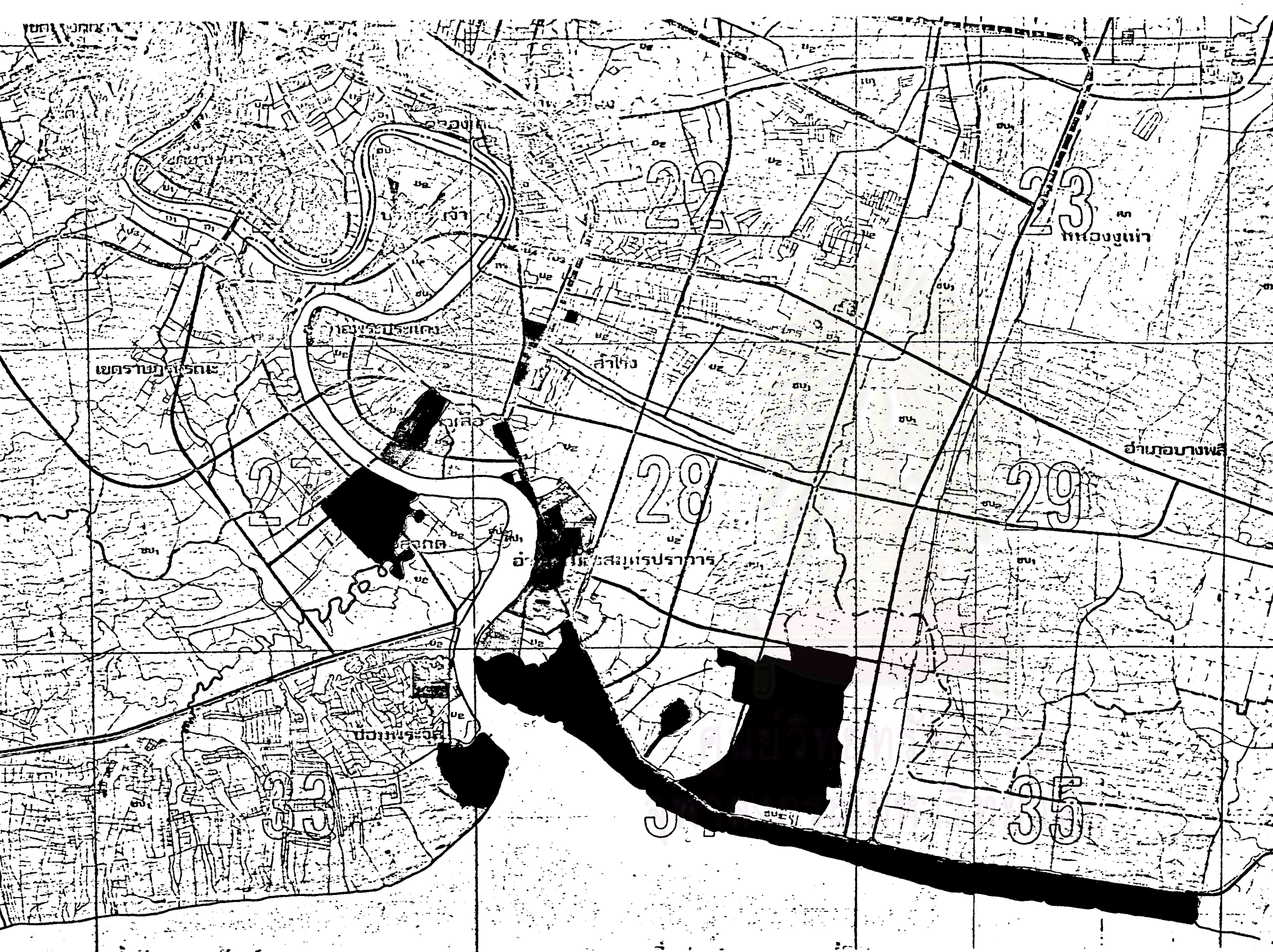
๔. การใช้ที่ดิน จากโครงการสร้างทางสายสมุทรปราการ-สมุทรสาคร เชื่อว่าจะทำให้ตำบลแหลมฟ้าผ่ามีการขยายตัวของประชากรสูงขึ้น โดยเฉพาะบริเวณที่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา ใต้คลองสรรพสามิตลงมา เพราะปัจจุบันก็เป็นชุมชนอยู่แล้ว และมีแนวโน้มว่าจะขยายตัวขึ้นในอนาคต

การพาณิชย์ยังคงมีศูนย์กลางที่ปากน้ำและสำโรงเหนือ

การอุตสาหกรรม จะอยู่ในตำบลสำโรงเหนือ ท่าบ้าน บางปูใหม่ และบางปู รวมทั้งตำบลปากคลองบางปลากดด้วย ทั้งนี้ต้องมีการควบคุมให้การใช้ที่ดินเป็นไปตามผังที่กำหนดไว้

๕. ข้อคิดเห็นทั่วไป

การแก้ปัญหาของอำเภอเมืองสมุทรปราการ นอกจากจะแก้ที่อำเภอเมืองเองแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการแก้ปัญหาระดับชาติ ที่มุ่งแก้ปัญหาความแออัดในกรุงเทพฯ โดยการสร้างแหล่งงานในภูมิภาค ตามเมืองหลักต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระจายความเจริญ และระบายความแออัดจากกรุงเทพฯ ได้ ทั้งนี้อุตสาหกรรมที่จะส่งเสริมให้มีขึ้นในเมืองหลักต่าง ๆ นั้น ต้องเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในภูมิลำเนาที่นั้น ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมควบคู่กับการเกษตรกรรม โดยดูความพร้อมของพื้นที่นั้น ๆ ด้วย ทั้งในด้านวัตถุดิบ ตลาด การขนส่ง แรงงาน และการลงทุน

การศึกษาการเปลี่ยนแปลง ของ อ.เมือง สมุทรปราการ

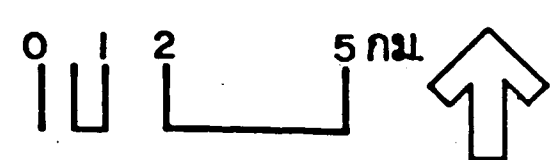
อ.ที่ปรึกษา ผศ.ธีรชัย กำภู ณ อยุธยา
นิสิต นล.ปราณี นันทเลนามาตร

A 935198

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
แผนผังเมือง

แสดง การใช้ที่ดินอำเภอเมืองสมุทรปราการ ปี 2543

- บ้านพักอาศัย
- รั้นค้าหัวไป
- สถานที่ราชการ, สถาบัน
- โรงเรียน, วัด, โบสถ์
- สาธารณูปโภค
- อุตสาหกรรม
- ที่ทางเกษตรกรรม

แผนที่
23

ที่มา : สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร